

Graag wil ik Ann Franssen (federaal magistraat, hoofd sectie terrorisme), Frédéric Van Leeuw (federaal procureur) en Hind Fraihi (onderzoeksjournaliste) danken voor hun hulp. Ondanks hun waanzinnig drukke agenda maakten ze toch tijd voor me vrij.

Van Dirk Bracke verschenen bij Davidsfonds Infodok:

Steen (12+)

Een vlieg op de muur (12+)

Blauw is bitter (12+)

Vuurmeisje (13+)

Een lege brug (14+)

Het uur nul (14+)

Stille lippen (14+)

Straks doet het geen pijn meer (14+)

Als de olifanten vechten (14+)

Het engelenhuis (14+)

Zij en haar (14+)

Henna op je huid (14+)

Black (14+)

Over tijd (14+)

Back (14+)

Papier (14+)

3x Bracke (omnibus)

Bracke for girls (omnibus)

Catwalk (14+)

Hotel Aphrodite (14+)

Rollercoaster (14+)

Under construction (14+)

De bruid (14+)

DIRK BRACKE

DE MARTELAAR

Woord vooraf

22 maart 2016. Brussels Airport. Veel volk, zoals altijd. ‘*Kiss and ride!*’ Auto’s rijden af en aan. Sommigen proberen langer te blijven staan om het afscheid nog wat te rekken. Toeristen zeulen met zware koffers, tussen mannen in pak en elegant uitgedoste dames. *Business as usual*. Allemaal haasten ze zich via de glazen deuren naar nieuwe werelden. 7.58 uur... Twee bommen ontploffen! Dromen worden uiteengereten, ongeloof, verbazing, angst, pijn ... dood!

Amper een uur later stapt een jongeman het metrostation binnen. Hij koopt plichtsbewust een ticket, terwijl zijn metgezel op zijn stappen terugkeert. Vanuit het metrostel werpt hij nog een snelle blik op het lichtgevende aankondigingsbord met de stations. Een muzikant probeert wat centen te vergaren in ruil voor enkele muzieknoden. Bij de volgende halte loopt de jongeman snel naar de volgende wagon. Enkele seconden later een oorverdovende knal, een vuurbal. Ook hier stopt het leven voor een ogenblik of voor de eeuwigheid. God, wat hebben ze gedaan?

Toen Dirk Bracke me vroeg een voorwoord te schrijven bij dit boek, heb ik daar eerlijk gezegd even over moeten nadenken. Maandenlang al proberen politiemensen van de antiterrorisme-eenheden en magistraten zich in het hoofd van die terroristen te verplaatsen, in een poging om te begrijpen wat hen bezielt, om het ongrijpbare te vatten. Iedereen beseft dat er iets op til was. In het Joods Museum waren vier dodelijke slachtoffers gevallen. Stilaan werd duidelijk tot wat deze mensen echt in staat waren. In Verviers zaten we hen op de hielen: organisatie, logistiek, wapens, artisanale bereiding van

springstoffen, valse identiteitskaarten, vermommingen, *look alike*, netwerken om Europa en Schengen binnen te raken, onvermoede steun vanwege bepaalde families en oude kennissen, Belgen, Fransen, Abaaoud ... Alles was voorzien. De interventie was erin geslaagd hun moorddadige project stil te leggen. In alle mooie verhalen zijn het de 'goeden' die winnen, wilden we toen graag geloven. Toch be-seften we dat ze ondanks alles in zekere zin hun doel bereikt hadden. In deze wereld waar beelden bliksemsnel de wereld rondgaan, was de buit binnen: indruk maken, angst en verdeeldheid zaaien. En dan die verschrikkelijke novemberavond in Parijs. Een vrijdag de der-tiende. Zeker geen toeval... Honderden slachtoffers en het begin van een afmattende klopjacht, dag en nacht, in de straten van Brussel, de hoofdstad van Europa, in de hoop nog meer aanslagen te verijdelen.

Waarom zou ik mij opnieuw in dit verhaal onderdompelen? Om-dat Dirk Bracke zich tot de jongeren richt, tot alle jongeren. En om-dat het de moeite loont! Hij zet ze aan het lezen door in de huid van deze Whatsapp-, Telegram-, Facebook-, Instagram-, Youporn-generatie te kruipen. Hij beschrijft hun zoektocht naar geluk en hoe die geen verzadiging vindt in de drang om te consumeren. Hij richt zich tot de generatie die haar leven maar al te graag op het internet te grabbel gooit, die van de *selfie* waar het alomtegenwoordige Ik in het centrum staat en de rest naar de achtergrond verdwijnt. De generatie van de virtuele globalisering waarbij men zich niet nood-zakelijk langer informeert via kranten of televisie, maar door wat op een smartphonescherf te tokkelen. Een evolutie waar ook de salafistische propaganda van Daesh¹ maar al te gretig op inspeelt. Dit verhaal beroert echt alle generaties, die zich al te vaak uit schrik of onbegrip voor de globalisering krampachtig vastklampen aan de eigen identiteit.

¹ Islamitische Staat

Sinds 2012 is er zoveel gebeurd in de wereld! In de eerste plaats aan de andere kant van de Middellandse Zee, de *Mare Nostrum*, zo-als de Romeinen zeiden, al bekijken wij de wereld niet langer vanuit hetzelfde perspectief. Op enkele maanden tijd zijn daar verschillen-de dictaturen ten val gekomen, soms met druk van onzentwege zoals in Libië. En dan was er Syrië en vooral Irak, dat volledig op de knie-en zit. Een explosieve cocktail die het gevolg is van een catastrofaal beheer na een vernietigende militaire interventie 'zonder dienst na verkoop', om het met de woorden van Gilles de Kerchove² te zeggen. Dat lijkt sinds de jaren negentig een gewoonte te worden. Het is mis-schien cynisch, maar op dat moment heeft de ellende ons geraakt, en werden de honderdduizenden uitgestoken handen plots concreet en tastbaar. De foto van enkele vluchtelingen boven op de hekken van een golfterrein op een Europese enclave in Afrika, als zwaluwen die op een draad zitten uit te kijken naar de lente, ging de wereld rond. Maar al snel ging het niet langer om beelden, maar om mensen van vlees en bloed. Ze kwamen hier toe, zowel in het Maximiliaanpark in Brussel als in de kleinste gemeenten. Eerst via Lampedusa, daarna langs de andere kant, via Griekenland. Voor honderden mensen zijn de zeeën van het zuiden van Europa hun laatste rustplaats gewor-den. Hoeveel kleine Aylans moeten er nog aanspoelen op de stran-den van onze vakantieoorden? Lange rijen vluchtelingen zijn naar ons onderweg, een reis waarvoor ze heel hun hebben en houden af-staan aan meedogenloze criminele netwerken. Als zoveel mensen bij hun aankomst meteen als vluchteling erkend worden, voldeden ze dan al niet van bij het begin aan de voorwaarden? Waarom moeten ze dan hun leven riskeren, de maffia financiers en getraumatiseerd bij ons aankomen – als ze al zover raken? Men probeerde deze niet-aflatende stroom mensen achter inderhaast opgetrokken muren van

² EU-coördinator voor terrorismebestrijding

prikkeldraad in bedwang te houden. Daar waar de deuren opengingen, kon iedereen naar binnen, zonder enige vorm van controle. Onder hen verschillende daders van de aanslagen in Parijs en Brussel. Ze waren bij verstek tot zware straffen veroordeeld, internationaal geseind, maar niets deed ertoe.

Ze zijn teruggekomen, deze *returnees*, want ze zijn wel degelijk vertrokken, onlangs of een tijdje geleden. Weg uit onze contreien die voor zoveel andere mensen het paradijs lijken waar ze het koste wat het kost willen binnen raken. Het gaat dus niet om een plaag die van elders geïmporteerd werd: het gaat om mensen van bij ons. Sinds de opkomst van *Sharia4Belgium* houdt deze vraag ons land bezig. Het heeft wat tijd gekost, maar steeds meer mensen gingen zich afvragen hoe het toch komt dat mensen van bij ons, vooral jonge mensen dan nog, meisjes en jongens, in zo'n groten getale dergelijke destructieve idealen gaan koesteren?

Sedert eind 2012 zijn meer dan 450 Belgische inwoners naar Syrië getrokken. Velen verblijven er nog steeds. Sommigen zijn ondertussen teruggekomen. Anderen zijn omgekomen. Nog anderen, we weten niet precies hoeveel, dromen er nu nog steeds van om het erop te wagen. Iedereen neemt vandaag het woord radicalisering in de mond, ook al is er bij veel van deze *foreign fighters* – wiens kennis van de islam soms vrij oppervlakkig is – eerder sprake van ontworteling. Een Frans expert in jihadisme had het er onlangs nog over dat 'jongeren zich laten meeslepen om het offer van hun leven te brengen zonder zich vooraf de grondslagen van de islam eigen te hebben gemaakt'.³ Een aanzienlijk aantal zijn bekeerlingen. Is dat het gevolg van een zeker onvermogen van onze samenleving om een antwoord te bieden op de innerlijke vragen van de mens? Of die nu spiritueel of filosofisch zijn, maakt hier weinig uit. Als men geen perspectieven

³ Zie het artikel 'Quand un expert en terrorisme est lui-même fiché', *La Libre Belgique*, 9 mei 2016, blz. 19.

aanreikt om die vragen te beantwoorden, gaat men de eerste de beste die een antwoord uit zijn mouw schudt, blindelings volgen. Dat hebben de Belkacems of de Zerkani's maar al te goed door, en zo slagen ze er met hun ophitsende preken in heel wat medeburgers naar *Syrak* te sturen. Wat treft in dat fenomeen, is het streven naar een ander leven, een ridderlijk ideaal: dat van de nobele jihadistische strijder voor de jongens, dat van de prinses voor de meisjes. Het is typisch voor de puberteit om voor radicale ideeën op te komen, maar sommigen lijken die fase nooit te ontgroeien. Het is een leeftijd waar leven en dood soms dicht bij elkaar liggen, een leeftijd waarop jongeren graag experimenteren en grenzen aftasten. Wie voedt die jongeren op? Wie luistert naar hen en kanaliseert hun radicaliteit door hun vertrouwen te schenken? Wie stelt dus de grenzen die onontbeerlijk zijn om uit te groeien tot verantwoordelijke volwassenen? Hebben wij nog overgangsrituelen naar de volwassenheid? Hebben wij nog van die momenten, zoals vroeger de leger- of burgerdienst, waarop iedereen, ondanks zijn afkomst, zich op voet van gelijkheid wijdt aan een gemeenschappelijk doel?

Naast de individuele lotgevallen: wat met die wijken, zelfs in hartje Brussel, die echt buitenwijken geworden zijn waar velen zich naar de rand van de samenleving gedrongen voelen? Als procureur heb ik al vaak moeten vaststellen hoe Justitie alle mislukkingen van ons samenleven voorgeschoteld krijgt. Zijn wij bereid vroeger op te treden om die mislukkingen te voorkomen? Onze levenskwaliteit is ontzettend hoog in vergelijking met de rest van de wereld. Maar dat beseffen we niet genoeg. Vandaag zijn wij getroffen, maar elke dag vallen er nieuwe slachtoffers van de haat, dikwijls in erg kwetsbare landen waar het leven beduidend moeilijker is. Het verhaal dat hier volgt, raakt al die thema's aan, met de subtiliteit van Dirk Bracke met wie ik eerder al het genoeg had samen te werken voor *Black* en *Back*: via inleefsituaties, die ieder volgens zijn eigen waardenpatroon kan

beoordelen. Zonder toegevingen, zonder de brute werkelijkheid te verbloemen, want hij wil zijn lezers au sérieux nemen.

26 maart 2016. Op het platform van een televisiejournaal zoomt de camera in op een man met een starre blik: een ontroostbare vader. Met een door pijn vertekend gezicht, met tranen in de ogen, getuigt hij moedig over de absurde dood van zijn dochter Lauriane in de metro: ‘Lauriane stond voor ijzersterke waarden die ze vol vuur verdedigde: gelijkheid, rechtvaardigheid, verdraagzaamheid en gelijkheid tussen de geslachten. Ik ben niet naïef, ik besef maar al te goed dat veiligheid vandaag een onmisbaar goed is. Maar ik ben van mening dat, als je muren van uitsluiting optrekt, als je haatgevoelens cultiveert, alles mis zal lopen.’ Ik ben moe. Ik luister naar zijn getuigenis en laat mijn tranen de vrije loop. Ik vraag me af waar hij zoveel kracht uit put. Hij gaat verder: ‘In de toekomst, als je een andere wereld wilt, moet je inzetten op respect en tolerantie. Ik wil niet melig klinken, maar er moet ook meer liefde zijn. Dat zijn we verschuldigd aan de vele Laurianes van deze wereld.’ Hij heeft gelijk! De telefoon rinkelt. Nieuw alarm. Ik ga weer aan de slag, maar koester de woorden van deze vader als een kostbaar goed, een aanmoediging. Enkele dagen later, als in een echo, lees ik de woorden van een van de slachtoffers op de herdenkingsmuur in de metro: ‘Amor para todos, incluso para ellos porque no saben lo que hacen.’ ‘Liefde voor iedereen, ook voor degenen die niet weten wat ze doen.’

Veel leesplezier.

Brussel, 10 mei 2016
Frédéric Van Leeuw
Federaal procureur

De rode cijfers van de digitale thermometer op de winkelgevel gaven 32 graden aan. De drukkende hitte woog op de slierten mensen die in de straat langs de etalages slenterden.

Hand in hand liepen Abbou en Mounna richting Noordstation. Een zonnebril verborg dat Abbous ogen soms meisjes fixeerden die verleidelijk luchtig gekleed waren. Toen zijn hoofd echter een mulatmeisje volgde dat in een diep uitgesneden topje haar stevige borsten showde, kneep Mounna hard in zijn hand.

‘Het is enkel maar kijken.’

Abbou tilde zijn zonnebril even op, knipoogde en verborg zijn ogen weer achter de blauwe glazen.

‘Enkel kijken is goed’, zei Mounna half grappend, half ernstig. ‘Als ik merk dat het meer wordt, dan krab ik de ogen uit je kop.’

‘Oei!’ lachte hij en drukte zijn wang tegen haar dunne hoofddoek. Ze leek te spinnen en aaide met haar hand over haar buikje, dat haar losse jurk een beetje deed opbollen.

‘Vind je het niet te warm?’ vroeg hij bezorgd, omdat ze daarna met haar hand als een waaier voor haar gezicht wapperde.

‘Ja, maar dat is niet belangrijk als ik bij jou ben.’

Met een knikje wees hij naar het winkelcentrum een vijftig meter verderop aan de rechterkant van de straat.

‘In City2 is het fris. We zullen daar wat rondlopen.’

‘Gelukkig. Ik smelt zowat.’

Hun passen versnelden. Ze liepen door de open deur en de koelte omsloot hen.

‘Hier en met jou is voor mij het paradijs’, mompelde Mounna voor zich uit. Zonder echt te kijken gingen haar ogen over de etalages, de mensen die schijnbaar doelloos rondwandelden, Snackcity met zijn tafels omgeven door allerlei drank- en voedselstandjes...

‘Ik zou wel een fris glas versgeperst sinaasappelsap willen drinken’, droomde Abbou hardop. ‘Boven is een bar...’

Hij maakte zijn zin niet af. Ze liet zich al graag meenemen naar de roltrap. Mounna loste zijn hand, tilde haar lange jurk op en schoof een trede op die uit de vloer verscheen. Met een wipje belandde Abbou achter haar. Allebei keken ze naar de drukte onder hen.

‘Abbou!’

Verrast keek Abbou over Mounna’s hoofd naar de top van de roltrap.

‘Lokmane!’ riepen Abbou en Mounna tegelijk.

De strijder stond wijdbeens boven aan de trap. Zijn gezicht was verborgen achter een zwarte bivakmuts, maar ze herkenden zijn stem uit de duizenden.

De loop van de kalasjnikov was op Mounna gericht.

‘Nee!’ schreeuwde ze. In een reflex drukte ze haar hand tegen haar buik. Ze wilde naar beneden vluchten, maar botste tegen Abbou op. Abbou wankelde, greep zich aan de leuning vast. Met twee, drie treden tegelijk sprongen ze de roltrap af, maar die voerde hen onstuitbaar weer naar boven.

‘Naar beneden, Abbou!’ gilde Mounna in doodsangst terwijl ze in zijn rug duwde. ‘Sneller!’

‘Het lukt niet!’ schreeuwde Abbou wanhopig. ‘De roltrap gaat te snel.’

Hij keek over zijn schouder en zag in de monduitsparing van de bivakmuts de grijnzende lippen en tanden van Lokmane.

‘Dachten jullie echt dat verraders van Allah aan hun straf kunnen ontsnappen?’

De kalasjnikov ratelde. Met een schreeuw werd Mounna tegen Abbou geslingerd. Hij wankelde terwijl ze langzaam van hem afgleed. Abbou zag de bloedige kogelinslagen in haar rug. Onbewust registreerden zijn hersenen de paniek van vluchtende bezoekers van het winkelcentrum.

‘Mounna! Mounna! Zeg iets!’ smeekte hij terwijl de roltrap hen onverbiddelijk naar Lokmane voerde. Tegen beter weten in probeerde hij Mounna op de been te krijgen, maar toen hij haar dode ogen zag, liet hij haar terug op de treden zakken.

Wanhopig keek hij naar boven. De roltrap voerde hem steeds dichterbij Lokmane. Met een ijzige kalmte hield die het machinegeweer voor zich uit, de loop op Abbou gericht.

‘Sterf, hond!’ vormde Lokmanes mond terwijl de kalasjnikov kogels spuwde.

Ik leef nog, dacht Abbou, zowel verbaasd als opgelucht. Met een schok was hij wakker geworden en hij staaarde in het duister naar het plafond. Zijn hand tastte over de matras om zich te overtuigen dat hij in zijn bed lag. Hij hijgde alsof hij net een sprint had getrokken en het zweet brak hem uit. Met beide handen wreef hij ontrederd over zijn gezicht.

De droom leek zo echt. Het leek alsof hij Lokmane had kunnen aanraken. Maar dat kon niet. Lokmane was toch dood? Mounna had hem verteld dat Fatima zich samen met Lokmane zou opblazen. Was er iets verkeerd gegaan? Had Fatima het hefboompje van de handgranaat te vroeg losgelaten zodat ze Lokmane niet samen met haar de dood had ingesleept? Of was ze uiteindelijk bang geworden en had ze het niet gedaan?

Abbou reikte naar zijn mobiel op de vloer naast het bed. 04:38. Vanuit de hoek van de kamer klonk de rustige ademhaling van zijn jongere broer.

Slapen zou niet meer lukken. Het was al uitzonderlijk dat hij deze nacht enkele uren als een blok had geslapen. Hoewel hij zich dikwijls hondsmoe voelde, lukte slapen bijna niet. Gruwelijke beelden hielden zijn geest dag en nacht gegijzeld. Hij had te veel gezien dat zijn hart had verwrongen en als een zuur in zijn hoofd beet.

Misschien kan ik beter naar beneden gaan en tv kijken, dacht hij.

Opeens beseftte Abbou dat hij niet meer thuis kon wonen. Op een dag zouden ze hem straffen omdat hij uit Syrië was gevlucht. Natuurlijk zouden ze hem eerst hier zoeken. Maar waar kon hij heen? En Mounna? Nu kon ze nog verhullende kleren dragen, maar op een dag zou ze haar buikje niet meer kunnen verstoppen. Hij moest haar de schande besparen.

1.

Met groeiende verbazing keek Yassine toe hoe Lokmane driftig naar Fatima liep. Natuurlijk had hij ook gezien dat de BMW was verdwenen, dat Abbou nergens te vinden was.

‘De verrader!’ gromde Yassine. ‘Allah zal hem vernietigen.’

Hij begreep niet waarom Lokmane zich door de oude vrouw liet bevelen. De afstand was te groot om te horen wat ze tegen Lokmane zei, maar hij liep als een schoothondje naar haar toe.

‘Begrijp jij het?’ vroeg hij aan Khalid.

‘Er klopt iets niet.’ Khalid probeerde haar woorden te vangen. ‘Ze weet in welke richting Abbou gevlucht is. Mounna is met hem meegereden.’

‘Natuurlijk’, mompelde Yassine. Het werd hem opeens ook duidelijk.

Hoewel hij niet kon schieten omdat Lokmane in zijn schootsveld liep, drukte Khalid de kolf van de kalasjnikov tegen zijn heup, het wapen op Fatima gericht.

‘Zodra die heks vertelt waar de verraders heen zijn schiet ik haar neer.’

‘Het zal niet nodig zijn’, zei Yassine. ‘Lokmane neemt zijn mes.’

Hij klonk bijna opgelucht. Lokmane liet zich wel degelijk niet bevelen door een oude vrouw. Toch was het griezelig te zien dat haar gezicht geen spatje angst vertoonde hoewel Lokmanes mes naar haar keel wees.

Opeens verdoofde een luide knal elk geluid en de luchtverplaat-

sing gooide Yassine tegen de grond. Verbijsterd bleef hij liggen. Een bom! schoot het door zijn hoofd. Toen het stil bleef, krabbelde hij overeind, hij raapte zijn wapen op en zag Khalid kermend aan zijn linkerheup voelen. Bloed sijpelde tussen zijn vingers.

‘Gaat het?’ vroeg Yassine bezorgd.

‘Valt wel mee’, zei Khalid. De pijn vervormde zijn stem. ‘Wat is er gebeurd?’

Nu pas gingen Yassines ogen naar de straat. Tussen de glassplinters van kapotte ramen lagen de verminkte lijken van Fatima en Lokmane. De rechterarm van Fatima had geen hand meer. Een deel van haar schedel was weg en een grijze, bloederige massa lag in het zand. Lokmanes linkerbeen hing nog met enkele pezen vast, zijn kleren waren gescheurd en kleefden in het bloed aan zijn lijf.

‘Een handgranaat’, zei Khalid. ‘*Fuck* man, een handgranaat.’

Opeens was hij beschaamd dat een Amerikaanse vloek uit zijn mond was ontsnapt.

De ontploffing had de anderen uit de villa gehaald. Iedereen keek onbegrijpend naar de doden. Vanuit hun huizen kwamen dorpelingen die ontsteld op afstand bleven. Niemand durfde iets te zeggen, bang dat de rebellen zich op hen zouden wreken.

‘Hoe kan dat nu?’ vroeg Khalid zich hardop af. ‘Waar kwam die handgranaat vandaan?’

Ze keken naar de huizen, naar de dorpelingen die verward naar de lijken staarden. Opeens liep Yassine naar Fatima’s huis. Tegen de muur was een hand geslingerd. Er ontbraken vingers, maar in de handpalm was de hefboom van een handgranaat gebrand.

‘Dus toch’, mompelde Yassine. ‘Moeten jullie zien!’ riep hij naar zijn broeders. ‘De heks had een handgranaat.’

‘Hoe is ze aan een handgranaat geraakt?’ vroeg Khalid zonder een antwoord te verwachten.

Aan het einde van de tuin hadden Moussa en Saïd met een pikhouweel en een schop een graf gedolven in de harde zandbodem vol stenen. Bezweet stonden ze bij de put. Moussa peuterde aan een blaar op zijn handpalm en Saïd leunde met twee handen op de steel van zijn schop. Afwachtend keken ze naar de kleine stoet die naderde. Op een deur die ze uit de villa hadden gebroken, lag het lijk van Lokmane dat in witte lakens was gewikkeld. Imam Marouf citeerde uit het hoofd Koranverzen terwijl ze naar het graf liepen. Op een teken van Emir Salim legden de vier mannen die het lijk droegen de deur in het zand. Het gezicht van Emir Salim vertoonde geen enkele emotie toen Yassine en Khalid het witte pak voorzichtig in de kuil lieten zakken, het hoofd in de richting van Mekka.

‘Martelaar Lokmane is al in het paradijs, dicht bij Allah, duizend zegeningen zijn met hem’, zei Emir Salim toen Yassine en Khalid uit de put waren geklommen. Zijn hand maakte een gebaar naar Moussa en Saïd. ‘Als het graf dichtgegooid is, verwacht ik iedereen in de woonkamer. Ik heb een belangrijke mededeling.’

Een glaasje hete thee hing tussen Yassines vingers. Hij zat rechtop in een fauteuil. Nu Emir Salim rechtop in het midden van de kamer stond, durfde hij niet onderuitzakken. Hij nam een trek aan zijn sigaret en tikte de as in een leeg colablik. De dood van Lokmane en de vlucht van Abbou en Mounna vulden nog steeds zijn hoofd. Afwezig liet hij alles over zich heen gaan.

Met zijn lijfwachten achter zich tegen de muur stond Emir Salim wijdbeens op de mat. Hij liet zijn priemende ogen over de strijders gaan. Toen zijn blik even bij Yassine bleef hangen werd die meteen aandachtig.

‘Hoe is die heks aan een handgranaat geraakt? Wie heeft haar die bezorgd?’ vroeg hij scherp. Zijn hand lag op de kolf van zijn pistool in de holster aan zijn riem. De broeders keken elkaar vragend aan.

Niemand durfde antwoorden.

‘En?’ Emir Salim drong ongeduldig aan.

Yassine schraapte zijn keel.

‘Mounna was heel goed bevriend met haar buurvrouw. Zij kon gemakkelijk een handgranaat uit de kelder stelen en die aan de heks bezorgen.’

Emir Salim knikte alsof hij dat zelf al had bedacht.

‘Ze is samen met Abbou gevlucht met de BMW’, voegde Yassine eraan toe.

‘Waarheen?’

Yassine trok aan zijn sigaret terwijl hij zijn schouders ophaalde.

‘Ik veronderstel dat ze terug naar België willen. Maar welke weg ze volgen weet ik ook niet.’

‘Ze hebben al een grote voorsprong, wellicht zijn ze al uit het gebied dat we controleren. Zo ver is de Turkse grens niet.’ Emir Salim knabbelde nadenkend met zijn boventanden op zijn onderlip. ‘Het kan niet dat ze ongestraft jullie leider doden.’

Hij snoof en wuifde met zijn hand het probleem weg. Zijn hoofd draaide door de kamer alsof hij iedereen wilde viseren. Twee vingers masseerden zijn voorhoofd alsof hij zich leek af te vragen hoe hij zijn beslissing onder woorden moest brengen.

‘Als we eerlijk zijn, dan moeten we toegeven dat het Vrije Syrische Leger niet veel uitricht tegen de hond Assad. Jullie weten ook dat Islamitische Staat zoveel machtiger is. Allah wijst duidelijk naar hen als zijn uitverkoren strijders.’

Yassine keek snel naar Khalid. Die knikte omdat hij begreep wat Emir Salim zinnens was.

‘Ik heb al contact gehad met leiders van Islamitische Staat. Ze heten ons welkom om samen te vechten tegen de dictator.’ Peilend ging zijn blik van gezicht naar gezicht. ‘Overmorgen vertrekken we naar Raqqa. Zorg dat jullie wapens, proviand en munitie gepakt zijn.

Ik stuur auto’s om alles op te laden.’

‘Allah wijst ons de weg!’ riep Fahti. ‘Wij volgen jou, Emir Salim. Het is een grote eer om met de broeders van Islamitische Staat te strijden en te sterven!’

Het enthousiasme van Fahti ontnam anderen die bedenkingen hadden bij de praktijken van is, de lust om tegen te pruttelen. Twijfelen aan de weg die Emir Salim voor hen uitstippelde, zou overkomen als verraad aan de strijd en het offer van Lokmane.

‘Ons leven is in het kalifaat!’

Nog meer kreten vuurden ook de rest aan.

‘Allah is groot!’

‘De sharia⁴ leidt ons naar het paradijs!’

Ze hitsten elkaar op door hun idealen uit te schreeuwen. Op Emir Salims ondoorgrondelijke gezicht verscheen – amper merkbaar – een tevreden grijns. Hij knikte kort en wenkte zijn lijfwachten. Opgewonden kreten begeleidden hen naar de uitgang.

‘Overmorgen behoren we tot de overwinnaars. De glorie van is wordt ook onze glorie’, zei Khalid.

Yassine stak een sigaret op.

‘Binnenkort kun je dat vergeten, Yassine’, zei Khalid.

‘Hoezo?’ Yassine keek hem verwonderd aan. ‘Ach, je hebt gelijk. Roken is verboden bij is.’

Hij nam het pakje Marlboro uit zijn zak en telde.

‘Nog elf sigaretten. Die moet ik oproken voor we vertrekken. En op mijn kamer ligt nog een pakje...’

Met spijt bekeek hij het pakje. Het zou niet meevallen om te stoppen met roken, maar het was een klein offer voor Allah.

⁴ Sharia: de islamitische wet.

Net als een lang gezochte crimineel die eindelijk was gearresteerd, werd Abbou door twee politiemannen uit de auto naar het bureau geleid. Natuurlijk had hij geweten dat mensen van de antiterreureenheid hem zouden ondervragen over zijn verblijf in Syrië. Dat was hem meteen duidelijk gemaakt zodra hij met Mounna in de Belgische ambassade in Ankarra was terechtgekomen.

Toevallige passanten bleven staan. Hun gezichten vertoonden nieuwsgierigheid, maar ook boosheid terwijl Abbou naar de deur werd gebracht. Met een baard, stekeltjes op zijn hoofd, een wijde zwarte broek en hemd was hij precies het beeld dat mensen zich van een terrorist of een Syriëstrijder vormden.

‘Sluit hem maar op!’ riep een dikke man met een rood hoofd. ‘Ik moet een parkeerboete betalen omdat ik een minuutje in een winkel moest zijn, maar zij mogen alles.’

‘Ja’, viel een vrouw met een boodschappenkarretje hem bij. ‘Een of andere dure advocaat zal wel weer een procedurefout vinden en dan kan hij weer op de kosten van de maatschappij leven. En wij maar belastingen betalen!’

‘Kom’, zei een politiemann die Abbou bij de arm nam.

Abbou liet de omstanders maar razen. Hij had in Syrië zo veel gruwelijks gezien en meegemaakt dat de verwijten van hem afgleden als water. Wat ze riepen was te belachelijk om op te reageren. In Syrië was hun tong uitgesneden, bedacht hij terwijl hij hen met zijn ogen wilde duidelijk maken dat zij niets betekenden voor hem. Abbou had wel zin om zijn middelvinger op te steken, maar zelfs dat waren ze niet waard. Hij had zich voorgenomen om zich in België rustig te houden, werk te zoeken, met Mounna een gezin te stichten en met haar een vredig leven te leiden. Zijn nachtmerries hadden echter zijn waakzaamheid weer op scherp gezet. Het was moeilijk om te geloven dat ze hem niet zouden straffen voor zijn verraad.

Ook in het bureau van de antiterreureenheid werd hij aangeke-

ken, maar hij werd snel een verhoorkamer ingevoerd. Achter een tafel zaten een man en een vrouw.

‘Abbou Moutafa?’ vroeg de vrouw voor de vorm.

Haar gezicht was ernstig, haar stem vriendelijk. Ze deed Abbous zenuwen een beetje kalmeren. De man deed teken dat hij mocht gaan zitten.

‘Heb je een identiteitskaart of een paspoort?’ vroeg ze.

‘Die zijn in Syrië gebleven. Dat weten jullie toch. Dat heb ik in de ambassade al verteld.’ Hij zweeg abrupt omdat zijn woorden misschien verwijtend klonken. ‘Mounna en ik hebben al een nieuwe identiteitskaart aangevraagd’, zei hij heel wat zachter.

Zijn ondervragers knikten omdat ze duidelijk al op de hoogte waren. De man leunde over de tafel wat dichterbij Abbou.

‘Begin eens met te vertellen hoe en waarom je naar Syrië bent gegaan. En wat je daar allemaal hebt uitgericht.’

Nu moet ik opletten, dacht Abbou. Hij vroeg zich af waar hij zijn verhaal zou beginnen.

Aan de overkant van het gebouw van de antiterreureenheid liep Mounna ongeduldig heen en weer. Sinds ze in België was, droeg ze geen chador⁵ meer, maar een losse broek of een lange jurk die een beetje mocht aansluiten tot haar buikje te duidelijk zichtbaar zou worden. Haar ouders waren dolgelukkig dat ze eindelijk thuis was, maar ook bezorgd omdat ze zwanger was zonder gehuwd te zijn. Vanuit Syrië had Khalid op Facebook uitgespuwd dat de verraadster met drie mannen was getrouwd en dat nieuws was snel in Vilvoorde rondgegaan. Hoewel haar ouders vol twijfels en vragen zaten, waren ze enorm opgelucht dat Abbou met hun dochter zou trouwen. Laat de burens maar ‘jihadhoer’ denken en gokken op de

⁵ Chador: gewaad dat het hele lichaam, behalve het gezicht, bedekt.

mogelijke vader, zeiden ze. Ze hadden hun dochter terug, die een eerbare, gehuwde vrouw zou worden.

Omdat ze er rekening mee hield dat de ondervraging lang kon duren was Mounna zonder nadenken eindelijk recht door gewandeld tot ze bij het Justitiepaleis was beland. Aan de rand van het Poelaertplein had ze een tijdlang zonder te zien naar de stad Brussel aan haar voeten gekeken, haar goedkope mobieltje in de hand. Maar dan had het ongeduld haar ingehaald. Ze had zich naar de Koningsstraat gehaast omdat ze hem wilde zien zodra hij het gebouw verliet.

‘Als ze hem maar niet opsluiten’, mompelde ze, terwijl ze de deur onophoudelijk in de gaten hield, hopen dat hij snel zou opduiken.

Mounna keek naar haar mobieltje. 15:38. Bijna twee uur al zat Abbou binnen en doodongerust vreesde ze dat hij in een cel was gegoooid. Zou ze hem een sms’je durven sturen?

15:42.

Nog een kwartier en ik ga binnen vragen of hij nog lang verhoord moet worden, nam ze zich voor. Ze wilde op haar vingernagels bijten, maar die waren al tot het vlees afgeknabbeld en ze liet haar hand weer zakken. Sinds ze in België was, had ze die vervelende gewoonte ontwikkeld. Haar hoofd zat vol met zorgen om de toekomst, haar kind, Abbou en de reacties van de mensen. Toch gingen haar vingers onweerstaanbaar naar haar mond.

‘Abbou!’

Met een uitgestoken hand liet ze een auto bruusk stoppen terwijl ze zich naar de overkant van de straat haastte. Zijn gezicht was nog gespannen, maar het luchtte haar op dat hij zijn armen spreidde om haar te omhelzen.

‘Hoe ging het?’ vroeg ze terwijl ze haar gezicht in zijn hals drukte.

‘Goed... denk ik.’ Hij duwde haar voorzichtig van zich af en legde zijn hand op haar schouders. ‘Vechten in het buitenland is niet ver-

boden, zolang het niet bij een terroristische organisatie is. Het Vrije Syrische Leger is dat niet. Jabhat Al Nusra en is zijn dat wel. Ik heb ook geen burgers gedood of misdaden tegen de mensheid begaan.’

‘En die koffieverkoper?’

‘Ik heb hem niet gedood’, zei Abbou snel. ‘De ondervragers wilden alles weten. Hoe ik in Syrië ben geraakt, over mijn broeders, onze tocht met de BMW door Koerdisch gebied... Alles.’

Al pratend liepen ze terug in de richting van het Centraal Station. Het viel Mounna op dat hij steeds omkeek, de voorbijgangers in het oog hield. Hij was op zijn hoede. Zelf had ze ook steeds het gevoel te worden bekeken. Beschermend legde ze haar hand op haar buik. Mounna trok haar hoofddoek verder over haar oren. Soms had ze zin om zoals vroeger een nauwe broek of een topje te dragen. Ze was nog niet vergeten hoe bewonderend Abbou haar toen aankeek. Ze waren nog steeds diepgelovig, maar hun geloof had scheuren opgelopen. Er was in Syrië zo veel gebeurd dat Allah zeker en vast niet kon goedkeuren.

‘De mensen van de antiterreureenheid hebben het internet afgespeurd om meer over mijn leven in Syrië te vinden. Gelukkig heb ik nooit stoere foto’s of filmpjes gepost die vervelend zouden zijn.’

‘Dat is een opluchting’, zei ze. ‘Ik word volgende week ondervraagd. Maar omdat ik minderjarig ben zal het door de lokale politie in Vilvoorde gebeuren.’

Abbou kneep haar bemoedigend in de hand.

‘Jij hebt niets verkeerd gedaan.’

‘Ben je zeker? En de handgranaat die ik aan Fatima bezorgde? Ik heb geholpen om Lokmane en Fatima te doden.’

Hij duwde nadenkend zijn tong tegen zijn wang.

‘Misschien is het beter om daarover te zwijgen.’

Ze liepen zwijgend verder, allebei verzonken in gedachten.

‘Sjeik Barrada’, zei Abbou opeens paniekerig. ‘Ik heb daarnet ver-

teld dat hij jongeren radicaliseert en ophitst om naar Syrië te gaan. Wat als de sjeik wraak neemt door leugens over ons te vertellen?’

‘Leugens?’

Mounna hield haar hoofd een beetje schuin en keek hem vragend aan.

‘Nou ja, de antiterreureenheid zal hem ook ondervragen. Hij kan hen doen geloven dat ik burgers heb gedood of mensen heb gemarteld. Er is zo veel dat hij kan verzinnen om me naar de gevangenis te sturen. En daar... er zijn criminelen die denken dat ze een verrader zoals ik moeten aanpakken.’ Er leek een lawine van problemen op hem af te komen. ‘Soms denk ik dat we beter niet naar België waren teruggekeerd’, dacht hij hardop. ‘In Syrië was het leven eenvoudig. Ik kreeg bevelen en die volgde ik op. En als ik zou sterven, dan zou ik een martelaar zijn die meteen naar het paradijs vertrok.’

‘En ik dan?’ protesteerde Mounna zacht. ‘De mannen krijgen tweeënzeventig maagden, maar op aarde was ik een voorproefje.’

Abbou zweeg. Het station in Vilvoorde dook opeens op in Mounna’s hoofd. Daar is alles begonnen, dacht Mounna. Daar heb ik voor het eerst sjeik Barrada gesproken. Voor haar ogen kwam hij weer de wachtzaal binnen. Ik zal je redden. Zijn mond bewoog en zijn woorden klonken zo duidelijk in haar oren dat het griezelig was. Had ze sjeik Barrada maar nooit gezien. Haar hand ging als vanzelf naar haar kind. Haar beweging was een automatisme geworden als ze aan iets verontrustends dacht. Abbou zag het.

‘We moeten trouwen’, zei hij. ‘En vlug.’

Ze knikte. Het was zo lief dat hij haar de schande van het ongehuwde moederschap wilde besparen.

‘En we moeten ergens gaan wonen waar niemand ons kent.’

Weer knikte ze. De vingers van de wraak reikten ver.

2.

Echte, dodelijke kogels zoefden gevaarlijk dicht boven zijn hoofd en Yassine sloop met zijn neus net boven het zand verder naar het gebouw waarop met krijt de silhouetten van de vijand waren getekend. De muur was al doorzeefd met talloze kogelgaten.

Emir Bahisj vermoordt me nog eens, dacht Yassine doodsbang toen de kogelregen weer in zijn richting waaide en naast en achter hem het stof opwierp. Meter voor meter naderde hij de ondiepe greppel waar hij veilig zou zijn. Naast hem hoorde hij het zachte vloeken en hijgen van strijdmakkers die net als hij moeizaam en bang voor een fatale kogel vooruit kropen.

Eindelijk, dacht Yassine toen hij zich in de uitgraving liet rollen. Hij draaide op zijn zij om het machinegeweer dat onder hem vastzat, te grijpen en hij sakkerde binnensmonds toen hij de scherpe rand van een steen raakte. Hij kroop op zijn buik, zocht in het vizier en vuurde. Opgewonden zag hij hoe zijn kogels in het hoofd van zijn doelwit op de gele muur insloegen.

Schietoefeningen zijn fun, dacht hij terwijl het machinegeweer tegen zijn schouder schokte. De knallen maakten hem euforisch en gaven hem een gevoel van macht. *Mijn kalasjnikov en ik zijn voor elkaar geboren!*

‘Stop met vuren!’ riep Emir Bahisj.

Er volgden nog een paar schoten en dan werd het stil.

‘Rust!’

Yassine en zijn makkers kwamen uit de greppel en verzamelden voor hun emir in de schaduw van het gebouw. Ze oefenden in en om

de verlaten kazerne, maar wonen deden ze straks, na dit oefenkamp in Noord-Syrië, tussen de burgers van Raqqa, in huizen verspreid over de stad en verlaten door gevluchte bewoners, vaak christenen. Een kazerne of één plek met alle strijders samen zou een te mooi doelwit zijn voor bombardementen. De burgers waren hun schild.

Emir Bahisj gebaarde dat ze moesten gaan zitten en schraapte zijn keel. Hij gaat weer over zijn heldendaden opscheppen, dacht Yassine, die hun leider na twee maanden opleiding al goed kende.

‘Operatie Sloop de muren! Ik was erbij!’ riep Bahisj trots.

De emir droeg een witte katoenen thawb⁶ die tot halverwege zijn kuit reikte. Yassine leunde met zijn voorhoofd tegen zijn machinegeweer dat rechtop tussen zijn benen stond. Hij was doodop, maar hij was bang dat iemand het zou merken. Lopen, vallen, springen, schieten... steeds sneller, steeds meer. Alsof ze groentjes waren die een toeristenleventje hadden geleid, kregen de katiba's⁷ van Emir Salim een training die veel zwaarder was dan die bij het Vrije Syrische Leger.

Dikwijls verlangde Yassine naar de Koranles en de bidstondes zodat hij wat kon rusten en zijn pijnlijke spieren even konden herstellen. Zijn zwarte uniform kleefde als een zweterige tweede huid aan zijn lijf. Zijn oogleden zakten onhoudbaar dicht terwijl hij vocht tegen de slaap. Telkens werd hij zich met een schokje bewust van het gevaar dat Bahisj hem zou betrappen. Om zijn ogen opengesperd te houden dwong hij zich om geconcentreerd te luisteren.

‘We reden in een pick-up naar de poort van Abu Graib. Medestrijders ramden met zwaarbeladen bomauto's de poorten van de gevangenis. Die broeders zijn helden, martelaars. Allah zal hun veel zegeningen geven. We bevrijdden honderden gevangenen en brachten hen naar de bussen die klaarstonden. Allemaal officieren van

⁶ Thawb: enkellang gewaad met lange mouwen voor mannen.

⁷ Katiba: gewapende groepering.

Saddam Hoessein. Mannen die weten hoe je oorlog moet voeren, die ons kunnen leiden in de oorlog tegen de ongelovigen.’ Hij zweeg om het belang van zijn woorden te laten doordringen. ‘Ik was erbij’, herhaalde hij berekend, want die eenvoudige woorden deden iedereen in bewondering naar hem opkijken. Opeens stak hij zijn kalasjnikov in de lucht. ‘Opstaan, broeders! De rust is voorbij. Lopen! Snel!’

Yassine en Khalid keken elkaar eens aan. Ze durfden niet eens zuchten, maar hun gezichten vertelden dat ze kapot waren.

Het leek een nachtmerrie, maar sterke handen die hem ruw over-eind sleurden maakten hem snel duidelijk dat het de rauwe werkelijkheid was. Een sterke lamp verblindde hem en Yassine wrong met zijn arm om uit de houdgreep te raken.

‘Laat me los!’ riep hij.

Meteen beseftte hij dat hij in paniek Frans had gesproken. Een arm werd rond zijn nek geslagen en leek hem te verstikken.

‘Iedereen blijft liggen!’ riep Bahisj toen er werd geroepen en mannen overeind kwamen om Yassine te helpen. Het licht gleed door de slaaptent. Khalid, die naast Yassine lag, greep naar een schoen, maar een trap op zijn vingers deed hem zijn hand meteen terugtrekken.

‘We nemen de verrader mee!’

‘Verrader?’

‘Yassine?’

‘Wat heeft hij gedaan?’

Ongelovige en verwarde stemmen vlogen door de ruimte.

‘Slaap verder!’ zei Bahisj. ‘Om kwart voor vijf worden jullie gewekt voor het ochtendgebed.’

Yassine begreep er niets van. In doodsangst overliep hij razendsnel wat hij verkeerd gezegd kon hebben. Kon het een blik naar Khalid zijn geweest die had verraden dat het oefenkamp hen uitputte?

‘Wat willen jullie?’ kreunde hij moeizaam. ‘Ik heb niets gedaan.’

In het duister probeerde hij zijn belagers te schoppen, maar de greep rond zijn hals sned hem de adem af. Hij begreep het niet, maar de angst verkrampde hem. Wat had hij verkeerd gedaan? Had hij tijdens het bidden verstrooid geleken? Had hij iets verkeerd over is gezegd? Had hij ongewild oneerbiedig over Allah gesproken?

‘Neem hem mee’, zei Bahisj.

De greep rond zijn keel werd een beetje lossen en hij hapte naar lucht. Hij wilde aan zijn pijnlijke keel voelen, maar zijn handen werden brutaal op zijn rug getrokken en met plastic spanbandjes vastgebonden.

‘Broeders, het is een vergissing’, zei Yassine.

Niemand sprak. Iemand duwde in zijn rug en het licht zocht over de vloer van aangestampd zand een weg naar de flappen van de tent.

De mannen duwden hem hardhandig vooruit en de stenen die uit het zand staken prikten pijnlijk in zijn blote voetzolen. De maancirkel was verborgen achter een wolkenluier, maar had toch genoeg kracht om de contouren van de gebouwen van de kazerne zichtbaar te maken. In en rond de kazerne verbleven de is-rekruten tijdens hun oefenkamp. Yassine werd naar een raamloos gebouw met ruw gemetselde stenen gesleept. Het vervallen gebouw werd als gevangenis gebruikt voor strijders die fouten hadden gemaakt.

‘De cellen?’ vroeg Yassine bang. ‘Waarom toch?’

Er kwam geen antwoord. Een van zijn bewakers trapte de deur open. Enkele tl-lampen verlichtten de sombere gang. Hij werd naar een open deur aan het einde van de gang geduwd.

In de cel lag een brede plank op opgestapelde stenen. Aan de bovenkant waren beugels met handboeien bevestigd. Een vijftal emmers water stond tegen de muur. Zou ik de cellen moeten schuren, hoopte hij, maar het leek te mooi om waar te zijn.

Hij schreeuwde toen iemand in zijn knieholte trapte zodat hij door

zijn benen zakte. Meteen drukte een knie hem met zijn borst tegen de plank. Een mes sned de spanbandjes door en hij werd op zijn rug gedraaid. Zijn armen werden opgetrokken en in de handboeien geklikt. *Ze gaan me martelen en doden.* De doodsangst maakte hem misselijk.

Een van de beulen kneep zijn neus dicht en automatisch opende Yassine zijn mond om te ademen. Meteen werd een vod tussen zijn tanden geduwd zodat hij zijn mond niet kon sluiten. Een doek werd over zijn gezicht gelegd en even later voelde hij hoe door het doek water in zijn mond en over zijn gezicht stroomde. Hij hoestte en probeerde het water weg te slikken.

‘Niet meer!’ rochelde hij terwijl er steeds weer water in zijn mond werd gegoten. De prop leek te zwellen en hij kon bijna niet ademen. Vruuchteloos probeerde hij met zijn tong de vod uit zijn mond te duwen. Onder het doek leek hij van de buitenwereld afgesloten, zag hij niet wat er met hem gebeurde. Enkel het water dat steeds weer zijn mond vulde en dat hij niet meer weggeslikt kreeg.

‘Je vriend Khalid wil ons verraden! Hij wil terug naar het verdorven Westen waar meisjes bijna naakt op straat lopen!’

De lippen van Bahisj waren vlak bij Yassines oor en zijn stem schreeuwde zo hard dat zijn trommelvliezen leken te barsten.

Khalid? Verraden? Yassine begreep er niets van.

Weer werd er water over zijn gezicht gegoten.

Ze willen me verdrinken.

‘Nog water!’ schreeuwde Bahisj.

Nee, dacht Yassine in panische angst. Hij probeerde zijn hoofd weg te draaien, maar een beul hield hem bij zijn haar vast.

Ze moeten stoppen voor ik dood ben! Hij kon het water in zijn mond niet meer wegslikken, het bleef in zijn keel hangen.

‘Zeg me wanneer je vriend Khalid wil vluchten! Waarheen wil hij vluchten?’

In paniek maakte Yassine met zijn hoofd een vaag knikgebaar. Meteen werd het doek weggenomen. Hij zag dat een beul een emmer schuin boven zijn mond hield, klaar om te gieten.

‘Ga je het me vertellen?’

Bahisj gaf de beul een teken en die haalde de opgepropte vod uit Yassines mond. Het voelde als een bevrijding. Zijn boeien werden losgemaakt en meteen draaide Yassine zich op zijn zij. Hij kotste water en slijmen uit zijn maag en zijn keel.

‘En?’ vroeg Bahisj. Zijn wenkbrauwen trokken benieuwd omhoog. ‘Volgende week. Hij zal een auto stelen’, rochelde Yassine.

Elk woord deed pijn in zijn keel. Een hoest sneed door zijn borst, maar weer vrij kunnen ademen leek zo’n bevrijding.

‘Waarheen wil hij vluchten? Zijn er verraders die hem helpen?’

Yassine staarde Bahisj glazig aan. Hij wist het niet, hij was zo ontredderd dat hij moest nadenken, dat zijn fantasie niet verder reikte.

‘Geen antwoord?’ vroeg Bahisj. Hij wachtte nog enkele seconden en knipte dan met zijn vingers. ‘Bind hem terug vast.’

‘Nee!’ prevelde Yassine snel. ‘Ik zal hun namen geven.’

Namen van broeders. Om het even wie, gewoon namen zeggen.

Een bijna onmerkbare glimlach verscheen op Bahisjs lippen. Hij nam Yassines pols en hielp hem overeind. Yassine boog voorover en spuwde op de grond. Zijn maag leek te barsten en zijn slokdarm deed ongelooflijk pijn. De muren leken op hem af te komen en hij voelde zich duizelig.

‘Niet slecht voor een eerste keer.’ De stem van Bahisj leek bijna vaderlijk. ‘Maar je moet harder worden. Als de vijand je martelt, zou je je broeders verraden. Met de hulp van Allah zul je leren zwijgen, ondanks alle folteringen.’

Het is een test, besepte Yassine ongelovig. Een test! Yassine knikte gelaten. Hij vond alles goed als hij maar niet weer op de plank werd geboeid. Hij was zo ongelooflijk opgelucht dat de foltering voorbij was.

‘Ga maar terug slapen’, zei Bahisj. ‘Nu vervloek je me omdat ik je leer om hard te zijn, maar op een dag zul je me dankbaar zijn. Net zoals je me dankbaar zult zijn dat ik je leer vechten.’

Nog onder de indruk van de waterfoltering zocht Yassine steun bij de muur terwijl hij over de natte vloer strompelde. Toch voelde hij zich opgelucht omdat hij de proef had doorstaan. Alleen... hij had zomaar iedereen willen verraden zodat ze geen water meer in zijn mond zouden gieten. Een echte is-strijder zou geen broeders verraden, hij zou liever sterven.

Terwijl hij uit het gebouw kwam, werd Khalid met de handen op de rug gebonden strompelend voorgeleid. Er stroomde bloed uit zijn neus. Yassine kon wel raden wat zijn vriend wachtte, maar hij zweeg. Enkel een bemoedigend knikje toen Khalid hem smekend aankeek.

Zodra Yassine weer in de donkere tent was, maakte het geritsel op de slaapmatten hem duidelijk dat iedereen wakker was. Blindelings schuifelde hij tussen de matten naar zijn slaapplek. Hij voelde zich nog steeds futloos en zijn slokdarm deed pijn wanneer hij slikte.

‘Wat is er gebeurd?’

‘Waarom namen ze je mee?’

‘Heb je Khalid gezien?’

De vragen bestookten hem als een salvo uit een kalasjnikov. Hij had geen zin om te antwoorden, hij wilde op zijn mat liggen en bekomen van de marteling.

‘Khalid komt straks’, zei hij enkel, met schorre keel. ‘Ze willen hem vragen stellen.’

Er kwam iemand overeind en even later viel de straal van een zaklantaarn op hem.

‘Je bent doorweekt’, zei Saïd verwonderd. ‘Waarom hebben ze je vastgebonden en meegenomen?’

‘Om een trouwe strijder van Allah van me te maken’, zei Yassine.

Hij hield zijn hand voor zich uit tegen de lichtbundel die hem verblindde.

‘Waterboarding?’ vroeg iemand.

‘Ja.’

Het had geen zin om het te ontkennen.

‘Je bent niet de enige’, vervolgde Saïd. ‘Ook mij heeft Allah de kracht gegeven om de test te doorstaan.’

‘Jij ook?’ vroeg Yassine verwonderd. ‘Waarom heb je dat nooit verteld?’

‘Ik moest zwijgen omdat jullie anders voorbereid zouden zijn op wat jullie te wachten stond, op voorhand antwoorden konden bedenken. Ik heb niets gezegd’, klonk het fier.

‘Ik ook niet’, loog Yassine. ‘En haal dat licht weg, ik wil slapen.’

Yassine liet de vragen over zich heen waaien. Hij strekte zich uit en draaide zich op zijn rug. Als een lugubere film zag hij de beproeving weer voor zijn ogen afspelen. Hij voelde opnieuw de wanhoop en doodsangst omdat hij het water niet weggeslikt kreeg en de natte prop in zijn mond hem verstikte. Nog even en hij had alles en iedereen verklikt. Hij voelde zich nog geen is-broeder, daarvoor was hij te laf geweest.

‘Allah, almachtige en ene God, help me om voor jou mijn leven te offeren’, prevelde hij.

Om kwart voor vijf werden de tentflappen opengeworpen en meteen werden de slapende mannen gewekt door het felle licht van draaglampen. Een instructeur liep tussen de matrassen en schopte tegen de voetzolen van rebellen die niet snel genoeg overeind kwamen. Een vreugdeloze glimlach speelde op zijn lippen toen hij de donkere, vochtige plek op Yassines hemd zag. Zijn hoofd draaide controlerend van links naar rechts.

‘Vandaag krijgen jullie training in moordtechnieken en lijf-aan-

lijfgevechten. Maar eerst gaan jullie je wassen voor het gezamenlijke ochtendgebed en de Koranlessen.’ Hij maakte een kwartdraai op zijn hielen zodat hij naar de andere helft van de tent gekeerd was. ‘Daarna kunnen jullie ontbijten.’

Omdat de instructeur hem in het oog hield haastte Yassine zich naar de rugzak die hij als hoofdkussen gebruikte en greep naar de handdoek.